

Syntax lékařských termínů

Latinská 1. deklinace

Úvod, 1. lekce

NULLA DIES
SINE ANATOMIA

Syntaktická struktura lékařských termínů

➤ termíny jednoslovné

- *Cranium*

➤ termíny dvouslovné

- substantivum + adjektivum/substantivum (**shodný přívlástek**)

- *Planum sagittale*
- *Musculus adductor*

- substantivum + substantivum (**neshodný přívlástek**)

- *papilla mammae* ~ čes. bradavka prsu (prsní bradavka)
- *spina scapulae*

- substantivum + přívlástkové spojení s předložkou (**neshodný přívlástek**)

- *Status post sectionem caesaream ante annos XI factam*
- *Medicamentum contra tussim*

➤ termíny víceslovné

- *Ligamentum sacrococcygeum posterius profundum*
- *Fractura rami superioris et inferioris ossis pubis lateris sinistri*

Úvod do latinského deklinačního systému

▶ skloňování substantiv

- ▶ v latině existuje celkem 5 způsobů skloňování (5 deklinací)
- ▶ pro správné přiřazení substantiva do jedné z těchto pěti deklinací je třeba znát slovníkový tvar a význam i funkci jednotlivých údajů, např.

artēria, ae, f.

	1. deklinace	2. deklinace	3. deklinace	4. deklinace	5. deklinace
Koncovka gen. sg.	-ae	-ī	-is	-ūs	-ēī/-eī

Proč je důležité znát koncovku genitivu singuláru?

CARPUS - LATUS - PROCESSUS

▶ carpus

- gen. sg. CARPI (2. deklinace)

▶ latus

- gen. sg. LATERIS (3. deklinace)

▶ processus

- gen. sg. PROCESSUS (4. deklinace)

Proč je důležité znát rod substantiva?

▶ *nutricius, nutricia, nutricium*

□ *canalis* (m.) *nutricius*

□ *arteria* (f.) *nutricia*

□ *foramen* (n.) *nutricium*

Základní principy orientace v latinském deklinačním systému

- ▶ jak poznám, do které z pěti latinských deklinací patří určité slovo?
  - podle koncovky genitivu singuláru

- ▶ jak vytvořím konkrétní tvary substantiva v průběhu skloňování?
  - koncovky se vždy připojují k slovnímu základu substantiva, který je odvoditelný pouze od tvaru genitivu singuláru (vznikne odtržením koncovky tohoto pádu)

Příklad skloňování (3. deklinace)

---

	sg.	pl.
nom.	cartilago	cartilagin-es
gen.	cartilagin-is	cartilagin-um
akuz.	cartilagin-em	cartilagin-es
abl.	cartilagin-e	cartilagin-ibus

I. DEKLINACE

- ▶ koncovka gen. sg. **-ae/ -ēs**
- ▶ převážně feminina (maskulina výjimečně, žádné neutrum)
- ▶ vzory:
  - **vena, ae, f.:** latinská substantiva a řecká substantiva končící v nom. sg. -a;
  - **systolē, -ēs, f. + diabetēs, ae, m.:** řecká slova s původní koncovkou nom.sg.

I. DEKLINACE

---

	sg.	pl.
nom.	vena	ven-ae
gen.	ven-ae	ven-ārum
akuz.	ven-am	ven-ās
abl.	ven-ā	ven-īs

I. DEKLINACE – řecká substantiva

---

	sg.	pl.
nom.	systolē	systol-ae
gen.	systol-ēs	systol-ārum
akuz.	systol-ēn	systol-ās
abl.	systol-ē	systol-īs

I. DEKLINACE- řecká substantiva

---

	sg.	pl.
nom.	diabētēs	diabēt- ae
gen.	diabēt- ae	diabēt- ārum
akuz.	diabēt- am/-ēn	diabēt- ās
abl.	diabēt- ā/-ē	diabēt- īs
